

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvost lista je v „Narodni tiskarni“ v Tavčerjevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Iz Pilšanja) v Kozjanskem okraju se nam piše 21. avg.: Pilštanski farani so 16. t. m. zopet splošno veselje doživeli, posebno pa Marofčani, ker je ta dan marofski „gospod“ v svoji farni cerkvi primiciral. Sicer pa take primicije niso kaj redkega za Pilštančane, saj si je uže bog osem še živečih „duhovnih pastirjev“ iz njih srede izbral. — Pa ne samo le-ti, ampak še več njihovih kolegov so kot čedniki zapustili z njimi pašnike s kravami in svinjami, in se podali v Celje v „nemško glavno šolo“ k rajnemu znanemu Schellander-ju, s tem namenom, da bi bili po tej poti vsi „božji pastirji“ — postali. „Ali veliko jih je poklicanih, pa malo izvoljenih!“ Vsled lastnega prepričanja so namreč od ovih „poklicanih“ postali: 2 jurista, 1 zdravnik, 1 inženir, 1 filozof in 2 ljudska učitelja. To so udje človeške družbe, kateri so gotovo državi v velik prid, a naš primicijant jih pa drugače ljudstvu v oko postavlja. Le-ta primicijant je namreč lansko leto pri primiciji svojega dolgosučnega kolega neki toast prežvekal, katerega je s besedami končal, da „blagor pšenici, ki je na rešetu ostala, bog bodi pa milostljiv plevam, ki so skoz rešeto popadale.“ Čestiti bralec lahko ugane, kdo od pilštanskih nekdanjih 15 dijakov je po primicijantovi „slabi pameti,“ „pšenica“ in kdo „pleve.“ Pilštanskega primicijanta, g. Potočnika, pa vprašam, katero seme donaša hasnejšega sadu k splošnemu blagostanji naroda, ali seme-pop, katero le v noči tajnosti rogovili, ali seme-učitelj, (ali kateri drug

stan) katero se na belem dnevu javnosti lepo razvija in cveti?!

— (V kranjskem velikem posestvu) kandidira Moric vitez Vestenek starejši iz Mirne za deželni zbor namestu umrlega Aleksandra Auersperga; za državni zbor namestu Apfaltrerna pak bode baje voljen Langer pl. Podgoro.

— (Od Borovnice) se nam piše: 31. avgusta so bile občinske volitve, izvoljeno je 20 odbornikov in 11 namestnikov odbornikovih, volitev župana in svetovalcev bode menda 8. t. m. — Volitev je bila jako živahna. —

— (Šoštanjska posojilnica.) Iz Šoštanja se nam piše 31. avgusta: Naša posojilnica dobro napreduje. Ker je letos tukaj velika stiska za denar, je posojilnica zlasti našim kmetom prav koristna. Vsak ve, kako težko kmetški posestnik manjše zneske posojene dobi; koliko potov ima, ako je prisiljen dolg na grunt najeti. Pri naši posojilnici tega nij treba; kdor ima dobro poroštvo, dobi na prosto menjico ali dolžno pismo, kolikor baš potrebuje na tri mesece in potem še tudi na daljši čas. 29. avgusta je bila skupna seja ravnateljstva in nadzornišva, v kateri se je sklepalo o pridobljenji potrebnih denarnih sredstev, o dejanji kredita, o visokosti obrestij in drugih stvareh. Dozdaj se je vsako nedeljo 1000 do 1400 gld. izposodilo in sicer največ kmetskim posestnikom. Zadrudnih deležev po 50 gld. je 92 oddanih in vplačanih. Ker so zdaj prve ovire začetka srečno premagane, smemo upati, da se naša posojilnica tudi zanaprej

krepko razvije ter pomaga pospeševati narodno blagost.

— (Iz Trsta) se nam piše: Z veseljem pozdravljamo tržaški Slovenci ustanovljenje političnega „Narodnega društva“ ter se popolnem vjemamo z volitvijo njegovega odbora, kateremu želimo delavnosti in neumorne vstrajnosti.

Prihodnji mesec napravijo okolični rodoljubi v Skednji besedo, katere program bode jako zanimiv. Objaviti ga hočem ob svojem času. Ta narodna veselica bode tem bolje izpala, ker bodo delovale moči, ki so še vselej s pohvalo nastopile. Oskrbljeni smo z izšolanimi narodnimi pevci, namreč iz domačih fantov, katerim vodja je neutrudljivi g. učitelj tamošnji, značajan mož, kakoršnih okolica nema preveč.

— (Iz Bleda) se nam piše: Pred nekoliko leti je v naši okolici mnogo kmet-skih prebivalcev zavarovalo svoje otroke pri banki „Slaviji;“ a ljudje so jeli popuščati, dasi so nekateri uže precej izplačali. — Uzrok tej žalostni prikazni nij, da bi si tukajšnji prebivalci ne mogli toliko pritrpati, da bi plačevali, marveč nezaupanje proti banki. Največ so jej škodovali agentje drugih zavarovalnic, kateri so pravili, da „Slavija“ slabo stoji, da naj se torej rajše pri drugih zavarujejo; tako se je zgodilo, da tudi oni ki še plačujejo nič ne vedo, pri čem so in uže mislijo opustiti. Posebno je iznemirja, da nihče ne pobira denarjev, kakor se je poprejšnja leta godilo. Ali bi ne bilo dobro da bi si banka po naših časnikih skušala pridobiti večjega zaupanja?

V sredo 26. tega m. je bilo pri nas zvečer vse na nogah; bila je razsvitljava po jezeru in okolici in potem ples pri Malnarji, kjer se je ljudstva kar trlo.

— (Iz vipavske doline) se nam piše 30. avg.: V dunajskem „Vat.“ Klun kluni — se ve da podučen po Pernežovih dopisih v „Novicah“ in svojem farovškem „Kljunaču“ — in smelo trdi, da so Lavrenčiča volilci sami postavili za kandidata, ter prorokuje gotovo klerikalno zmago. Kako pačenje resnice in pravega javnega mnenja! Katerega volilca

ste kaj vprašali, predno ste postavili Lavrenčiča za kandidata? Nobenega! Ne gledé na to, da je ta mož klerikalen, tudi zaradi družih uzrokov, je ljudstvo tej kandidaturi nasprotno. S tem pa nečem trditi, da bi vi zmagati ne mogli. Nasproti, če sedaj ne zmagate, nikdar ne boste, da si se zmage dosta veseliti ne bode treba, ker jo boste morali le temu za vas presrečnemu slučaju pripisati, da ostanejo volilni možje dozdanji, stari. Kake ljudi smo pod nekdanjim izključljivo Grabrijanovim gospodstvom volili, lahko vsak ve. — Čujte kaj mi je klerikalen volilec rekel. „Jaz bi sám rajši Plešnarja volil, ker vem da je pametnejši nego ta mežnar Lavrenčič — ali ne smem.“ Drugi volilni mož je tudi rekel: „Jaz volit ne pojdem, zato ker Lavrenčiča nečem voliti, to bi bilo zoper moje prepričanje. Če pa volim Plešnarja ne bodem imel pred farji miru, saj uže zdaj so nad menoj kot muhe nad medom.“ Gospoda! Vi ne poznate prav javnega mnenja; vam si ne upa kmet v obraz povedati, kar v istini o vas misli, ker on dobro vé, da potem bi mu sledilo vaše maščevanje do groba in vi se po indijansko maščujete, ne pozabite; on ve, da vaše geslo je, sovražnika ne le moralno, ampak tudi materijalno uničiti, — on ve, da vi ne poznate odpuščenja in sprave; in on tudi ve, da vam nij nobeno sredstvo preslabo, da le dosežete namen. Da bi g. Grabrijan kje v skritem poslušal kmete, ko se pogovarjajo, zvedel bi sosebno za njegovo osobo specijalno jako žalostne reči. Gospoda! roko na srce in vprašajte svojo vest, je-li lepo tako demoralisatorno pritiskanje na ljudstvo! Narod bi res zgubil zavest, da je sam svoje volje gospodar, da je sam svoje osode kovač; navadil bi se slepo ubogati vsacega, ki za njim s palico stoji, če bi to vaše ravanje imelo dolgo trajati. Ali, hvala bogu, upanje imamo, da nastopijo kmalu boljši časi, da bode zárja omike pregnala črne oblake srednjeveškega mračnjaštva, ko bode tudi prost kmet svobodneje dihal. Uže zdaj se je javno mnenje jako premenilo, o čemer bi se imeli vi priliko prepričati, če bi se

tudi volilni možje novi volili. Če pa letošnje — in gotovo zadnjokrat — volitve po vaši volji izpadejo, z lahko vestjo rečem, da one niso izraz pravega mišljenja ljudstva, ampak izraz gospodoželjstva nekaterih fanatikov, in sad neizmerne pritiskanja na ljudstvo, dasiravno so za nas okoliščine tako neugodne.

— (Iz Črnomlja) se nam telegrafično poroča novica, da je izvoljen za župana g. Kobetič, za svetovalca pak gg. Kleménc in Majerle. Večina zastopstva je narodna. Zadovoljnost s temi volitvami splošna.

— (Dolenjska železnica) utegne vendar prej ustanovljena biti nego smo si upali misliti. — Te dni je — kakor se „Tr. Ztg.“ iz Ljubljane brzojavlja — generalno nadzorstvo avstrijskih železnic kranjski trgovinski zbornici naložilo vse date o dolenjski železnici poslati.

— (G. Zindler,) ravnatelj novomeške gimnazije pride za ravnatelja zgornje gimnazije v Gorico. — Schaffenhauer je pensioniran.

— (V Slavini) je 21. t. m., od mrtvoda zadet, umrl ondotni fajmošter Anton Pokoren.

— (V Pulji) so 17. t. m. gojenci mornarskega komisarijata imeli poskušnjo. Mej 7 sta dva opravila izvrstno, in prvi je Ljubljančan iz Trnovske fare g. J. Selan. Uže pri treh skušnjah so se Kranjci odlikovali pravi „Dan.“

— (Polk Hartung) je v soboto in nedeljo primarširal iz Celovca v Ljubljano. Ljubljančanje so v obilnem številu do Šiške in še dalje naproti šli. Polk ima jako dobro godbo in tudi vojaki, ki so večinom štajerski Slovenci, so se precej prikupili tukajšnjim prebivalcem po svojem uljudnem obnašanju.

— (Na Vrhniki) je požar zadnjo nedeljo za 32,409 gld. škode naredil. Zavarovanega je pa le za 4510 gld.

— (Kmetisk upor.) V Knežaku na Notranjskem so kmetje razbili zarad gozdnih servitutnih preprirov neko logarsko hišo grofa Schönburga. Vojaki so tja zarad tega poslani.

— (Mej Jesenicami in Javorjem) na Gorenjskem je predečnojem vlak povozil železniškega čuvaja. Le-ta se je bil namreč na tla vlegel, da bi slišal ali od daleč vlak uže gre. Vlak je prej prišel nego je čuvaj (morda še kaj omoten) vstal.

— (Iz Podreče) pri Medvodah se nam piše: Pretečeno nedeljo so se šli dečki iz tukajšnje vasi v Savo kópat. Brodili so mali Adamčki po vodi, a nekega dečka, ki plavati nij znal in se predaleč v globočino droče reke podal, spodnese, in odnesla ga je Sava, v kateri je žalostno smrt našel. — Očitno grajo zaslužijo dečki iz Drugočanja, ki so onstran Save stali, — vse to mirno gledali a ne dečka rešili pogina, kar bi se bilo brez vse nevarnosti lahko zgodilo.

— (Okolo Žužemberka) je — kakor čujemo — toča hudo pobila. Dolenjsko ima elementarnih nesreč premnogo.

— (Volkovci.) Z Notranjskega se nam piše: V Logaškem in Laženskem gozdu se klati 6 volkov namreč: 2 stara in 4 mladi. V nedeljo popoldne so imenovani roparji raztrgali J. Krmenščaku posestniku iz Laz neko kravo, ki je bila na paši. Ker pa ljudje sploh v tem času živino po noči in po dnevi na paši v gozdu imajo, dokler jih mraz ali sneg ne primora, da je domov v hlev sprave, in ker vsak gospodar svojo živino na teden ali na štirinajst dni komaj enkrat vidi, zato se do zdaj o večji škodi povedati ne more. Navadno se ti roparji le v imenovanih gozdéh drže; vendar pa tudi v čas „na mešijo“ k volcam zahajejo. — Koristno bi bilo, ako bi se vsem dotičnim soseskam velik lov napovedal (da bi to škodljivo zverino odpravili, ter ubogega kmeta od večje nesreče oteli.

— (V Moti pri Ljutomeru) se je te dni — kakor se nam poroča — pokazala mej govedi kužna bolezen „vranični prised“, vsled katere je uže prvi dan 8 govedi poginilo. Da bi se le dalje ne širila in da bi gosposka storila potrebne korake kar se je tudi nadjati.

— (Požar.) V Slovenski Bistrici je 24. avgusta zvečer v pristavi mizarja

Lorberja začelo goreti; pristava je pogorela a nagla pomoč požarne brambe in vojakov je zabranila, da ogenj nij segal na bližnja poslopja.

— (Tatvina.) V Oplotnici v kornjiškem okraji so 19. t. m. po noči tatovi prodrli pri posestniku in krčmarju F. Kuneju in 430 gold. v denarjih in zlatnini odnesli.

— (Iz časa razstave.) Piše se nam od Litije: Sodnija v Celji je nedavno tirala pred-se dva človeka, ki sta se storila kriva zločinstva tatvine. Lansko leto namreč sta mešetarja Pregelj iz Šmartina in Pavlič iz Zavrstnika prišla, ko sta šla iz semnja iz Laškega trga, z nekim trgovcem na železnici v taisti voz. Trгоvec je šel iz svetovne razstave. Med potom zaspi, pustivši poleg sebe pōtno torbo. Omenjena mešetarja jo stlačita v žakelj, ter srečno odideta z njo. A doma sta se zaprla pri deljenji. Ljudjé so videli pri njima denar, ki gotovo nij mogel biti njima lastnina in perilo, kakoršnega pač ne nosijo kmetski mešetarji. Našel se je dober človek, ki je je ovadil pri sodniji. Začelo se je preiskavanje, ki je peljalo do zaželenega rezultata. Sodnija v Celji je iskala zločinca, po enoletnem trudu se jej je posrečilo najti ja. Zdaj prideta tam pred porotnike.

— (V Grabčji) pri Bledu je 31. avg. triletna deklica v vodo v Radoljno pala in utonila.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Zarad uredbe *duhovenskih plač* se za razne dežele delajo proračuni, za koliko bi se stroški povečali. Na Štajerskem, če se dá mestnim nadžupnikom 800 gl., mestnim župnikom 700 gl., fajmoštrom na deželi 500 gl., kuratom in vikarjem 400 gl., kaplanom 300 gl. kongruje, bi to znašalo za 78.901 gl. več stroškov. Na Koroškem je škof priporočal, naj se zdaj samo pri firtiranji spremembe store, a kongrua naj ostane kakoršna je. Po predlogu deželne vlade bi se pri kongruji 500 gl. za župnike in 300 gl. za kaplane stroški za 41,000 gl. povečali. Na Kranjskem se je za vse

samostalne duhovnike brez razložka vzela kongrua od 500 gl., kar bi za 13.000 gl. več stroškov napravilo. Mogoče, da ministerstvo uže v prihodnjem državnem zboru v tem mislu kake predloge stori.

Naša *cesarica* je od otoka Wight, kjer zarad ozdravljenja biva, obiskala London ter si imenitnosti glavnega mesta angleškega ogledala.

Štirideset milijonov gold. hoče zahtevati skupni vojni minister od prihodnjih delegacij za nove kanone. Pri skušnjah, ki so se namreč te dni na dunajskem polji vršile, pokazalo se je, da naše dozdanji kanoni iz bronca se nikakor ne morejo meriti z jeklenimi kanoni, katere izdeluje pruski fabrikant Krupp. Pruska in tudi ruska vlada se s tacimi kanoni oboražuje, tedaj tudi naša ne sme zaostati. Za pripravo toliko novih kanon pa se bode potrebovala ogromna svota 40 milijonov gold. Ogerski listi so vsi preplašeni, ker Ogersko uže tako težko svoj delež plačuje za skupne državne stroške. Res žalostno je, da človečanstvo toliko svojih najboljših moči trati za vojne priprave.

Znani *graški* agitator in delavski vodja Tauschinski s tovariši je v preiskavi zarad motenja verstva in osnovanja tajnega delavskega društva.

Iz *Prage* se nemškim listom brzojavlja, da bodo od Pilzna do Prage vse občine cesarja ko bode skozi šel, prosile za državno poravnanje s Čehi. Čakale bodo korporacije in zastopstva cesarja.

Na *Češkem* pripravljajo okraji, mesta in občine adrese, katere bodo oddane na kraljevem dvoru v Pragi ob času, kadar bo de cesar v Pragi. V teh adresah je prošnja izrečena, da naj bi cesar blagovolil zopet nastopiti pot sprave, ki je bila s septembreskim reskriptom od l. 1871. začeta.

Rusini gališki so imeli v Kolomei shod vseh rusinskih narodnih društev. Prišli so zastopniki društev in mnogo kmetov. Ustanovilo se je o tej priložnosti „društvo Mihaila Kačkovskega,“ katero ima namen, delati proti žganjskemu pijančevanju, ki je po vsem Poljskem in zlasti tudi mej rusinskimi kmeti najbolj krivo uboštva in demoralizacije. Navzočni kmetje so se živo vdeležili pri debatah o društvenih pravilih in upati je, da se društvo kmalu razširja po vsej deželi. Ker pa so na čelu tega društva svobodomiselní možje, dela škof Šembratovič proti njemu in ukazuje duhovnikom, naj katoliška enaka društva pripravljajo za katere

je preskrbel celo papežev žegen in jih postavil pod varstvo sv. Marije. Klerikali so si povsod enaki, najboljšo stvar preganjajo, če se nij izlegla v njihovem gnezdu.

Vnanje države.

Hrvatski učitelji v Petrinji zbrani se zahvaljujejo v „Obzoru“ banu Mažuraniću, da je saboru predložil novo šolsko postavo. Hrvatski narodni časopisi prinašajo razne zakonske osnove in njih motiviranja, ki pridejo v saboru na vrsto.

Srbska vlada je poslala dva višja uradnika v Karlovce, da novega patrijarha pozdravita.

Če je poljskim listom verjeti, je na **ruskem** Poljskem mej unirci zopet na nekih krajih upor pokazal se proti vladi, tako da so imeli vojaki red delati.

Iz **Poznanja**, na pruskem Poljskem se brzujavlja, da je ljudstvo insultiralo vladi prijaznega novega prošta iz Xionz-a (?) ko je prvo mašo bral. Vojaki so bili na pomoč poklicani.

Na **Ruskem** zlasti v nekdanji poljski kraljevini so letos zopet mnogi požari. Ruski časniki poročajo, da ti požari ne nastajajo iz navadnih, slučajnih vzrokov, nego da je ogenj večjidel podtaknen. Dolže pa neko tajno društvo, katero si je stavilo nalogo, da bi po nazorih ruskih socijalistov vse uničilo, kar nij skupni imetek. Pri tem početju baje pripomaga ruska in poljska emigracija. Vlada je zato ukazala strogo nadzorovanje mej in v Ukrajni, Podoliji in Volhiniji oklicala naglo sodbo.

Na **Ruskem** so se že pred 10 leti postavili mirovni sodniki, kateri imajo pravico odločevati v malenkostnih prepirih. Desetletna skušnja pa je pokazala, da se ta inštitut na kmetih ne more uživeti, ker se ne najdejo sposobne osebe in se zato dostikrat zgodi, da mirovni sodniki krivično sodijo. Vlada je tedaj s postavo od 27. junija t. l. te kmetske oblasti bistveno spremenila in na mesto mirovnih sodnikov kmetske okrajne uradnije postavila. Udje teh uradov so predvoditelj dvorjanstva, predsednik deželne uprave, izpravnik (predstojnik okrajne policije) in eden izvoljen ud, kateri se voli od gubernijskih zborov.

Francoski maršal Mac-Mahon se je s svojega potovanja po deželi vrnil v Pariz nazaj. Način kako verno so sledili njegovo potovanje in vsak ogovor, ki ga je storil ta ali oni župan, ter vsak odgovor, ki ga je francoske vlade načelnik dajal — kaže, da Francoska še vedno imponira vsem državam

po svetu, da jo torej Bismark nikakor nij potlačil tako kakor bi Nemci želeli.

Iz **španjskega** bojišča se iz karlističnega vira poroča, da je karlistični general Tristany republikansko vojsko, ki je marširala proti oblegovani Puycerdi, da bi to mesto osvobodila, nazaj potisnil; izpad garnizone v Bilbao so Karlisti baje tudi nazaj vrgli; eno krdelo vladnih karabinierov je h Karlistom uskočilo. Iz republikanskega vira pak se poroča da je Zabala 28. t. m. šest karlističnih bataljonov v beg zapodil, da se Puycerda vedno hrabro brani, in preko Pariza pak se javlja da je tudi Rusija priznala Seranovo vlado.

Najnovejše poročilo pravi, da so Karlisti dvakrat naskočili na tvrdnjavo Puycerdo, a so bili odbiti.

Na **Španjskem** so vsak dan bitke mej republikanci in karlisti. Glavni boj se suče okolo mesta Puycerda, katero je od karlistov oblegano, pa se krepko brani. General Zavala je 29. avg. 6 karlističnih bataljonov v beg pognal, pri čem so karlisti dosti mrtvih in ranjenih izgubili. Poroča se, da so karlisti svoje mrtve sežgali. V noči 30. avgusta so napadali mesto in po dnevi svoje napade ponavljali, pa so bili odgnani. Mestne gospe so stale na zidovji in pomagale popravljati, kjer se je rušil zid. Vendar se mesto samo ne bodo moglo dolgo držati, če ne pride pomoč od republikanske armade. Republikli manjka pravega energičnega vojskovodje.

V **Švajci** se nekateri duhovniki ravno tako, kakor pri nas, proti konfesionalnim postavam rujejo. Vsled tega je uže več duhovnikov moralo svoje službe pustiti in vlada je namesto njih druge imenovala. Bernski vladni svet je te dni deset katoliških fajmoštrov za kanton Jura nastavil.

Nemški škofje vlečejo eden na desno, eden na levo. Škof Keteler je svojim vernim odsvetoval spomin na Sedan slaviti, ker datira od tam preganjanje katolikov. Škof Forwerk pak je ukazal, naj se ob priliki sedanjškega praznovanja po vseh cerkvah zvoni. — Da je sedansko praznovanje nepotrebno žaljenje Francozov, to je gotovo, za to so tudi demokrati proti njemu.

Čehi o naših razmerah.

Češki „Narodni Listy“ v nedeljo prinašajo članek pod naslovom „staroslovenski nezmotneži“ (staroslovinšti neomytci), v katerem pravijo potem, ko obširno razložo, da

so pri vsakem narodu dve stranki, ena svobodomiselná in napredna, druga konservativna in včasí svobodí sovražna, dalje: „Vendar so narodi v Evropi, pri katerih politične stranke ne smejo nikdar z oči pustiti najvišjo dolžnost, varovanje svoje narodnosti, kjer se notranji boj ne sme niti za en trenotek oddaliti od domače rodoljubne zastave. Jezikovo bitost morati varovati obe stranki. Razume se, da notranji boj za svobodo in omiko tacih strank je mnogo težji nego tam, kjer se na drugorodnega protivnika gledati ne mora. Obe politični stranki morajo proti vnanjemu drugojezičnemu sovražniku svoje sile zediniti in postaviti se v bran celega tabora narodnega. Kjer koli se pokaže odpad od tega najvišjega životnega pravila, tam je zavládala npravna spačenost najpogubnejše vrste, tam je sama bitnost naroda v nevarnosti.

„Žalibog takov žalosten obraz nam podaje v teh dneh notranji boj naših bratov Slovencev. Pri volitvi 24. avg. v Brežicah je stranka staroslovenska vojena od dveh nezmotnih fajmoštrov izdala narodni program in omogočila izvoljenje ustavaka Nemca proti kandidatu katerega je postavila v tem okraji svobodomiselná stranka slovenska. Imamo tu pred soboj narodno izdajstvo v najgrši podobi. In kdo ga je naredil? Bojevnikí za daljše trajenje narodnega molitvarenja, rojaki slovenski, kateri nečejo dopuščati samostalnega premišljevanja o potrebah domovine, ki se drže kulta autoritete. Namesto, da bi svojemu rojaku mladostlovenskemu kandidatu pomogli do zmage, glasovali so z nasprotniki narodnosti slovenske. Na tak strmí vrh je stopila uže strast nezmotnežev staroslovenskih proti slovenski svobodomiselni stranki, da na svojo lastno kri in na dolžnosti proti življenju svojega naroda pozablja.“

Gospodarske stvari.

Vinska letina.

Mesec avgust ima vino kuhati, september pa peči, pravi star pregovor; a letošnji avgust je bil tako hladan, kakor uže mnogo let nij bil. Grozdje se vsled mraza celi me-

sec skoraj nij premeknilo, jagode so većinom še trde, tedaj od dobre kvalitete ne more več govora biti. Ako bi bil september prav gorak, potem bi se dalo upati, da bode vsaj tako vino, kakor vlani. Znani časnik „Weinlaube“ piše iz Klosterneuburga: „Prvi teden izvzemši imeli smo celi mesec avgust prave pasje dneve, pa v protivnem pomenu, kajti namesto navadne suhe toplote je v celi srednji Evropi skoraj neprenehoma deževalo in temperatura tako pala, da je nekatere dni občutljivo hladno bilo; sneg sega na gorah do 3500' doli in človek bi mislil, da smo uže v pozni jeseni, ker se solnce le redkokratí skozi oblake prikaže. Nasledki tega vremena za grozdje so hudi, kakor kaže preiskavanje grozdja na kislino in cukur. 24. avgusta se je grozdje preiskalo in kázalo 34 odstisoček kislíne, pa samo 2.72 odstotinek cukra. Leta 1872 je 21. avgusta grozdni sok imel samo 20 odstisoček kislíne in 8.38 odstotinek cukra.“ Poročila o letošnji vinski letini se jako različno glase. Na Nižjem Avstrijskem je po ravninah trsje polno po goratih krajih pa je spomladni mraz škodoval. Ravno tako je na Ogerskem. Na Hrvatskem se hvalijo, da je polno v vinogradih. Na Štajerskem in Dolenjskem srednje kaže. Letos bi pač morali vinorejci povsod z trgatvo do sredi oktobra čakati, ne da že pred sv. Mihailom v gorice lete in potem pravo kislico naprešajo. Iz Krása, Istre in Dalmacije se poroča, da je letos silno polno in da se trsna bolezen malo kje kaže. Na Nemškem v nekaterih krajih dobro kaže. V Krimu se je trsna bolezen začela širiti, a po žvepljenji zopet ponehala. Na Francoskem je precej polno, a trsna uš je zopet napredovala in se seli iz enega vinorodnega kraja v drugi.

Čebelarstvo.

(Spisuje Blaže Pernišek.)

(Dalje.)

II.

Ako odvzame čebelar matico iz panja, odločé si delavke izpod 5 dnij staro ličinko, ki je bila sicer namenjena za delavko. Iz te ličinke si odgojújó delavke novo matico. To jim je pa le tako mogoče, da jej zibelko povečajo in sicer v želodasto celico navadno ob robu sata. Od zdaj to ličinko jako pasó s tako imenovanim čebelnim kruhom, ki je iz medú in pa iz cvetnega prahu. Čez 11 dnij prihaja nova matica iz zibelke, katero na dnu z dol obrneno glavo prejé.

Ako pa vidimo kakovo matično celico, katera je pa na strani projedena, sklepamo, da je stara matica zastran zavidanja sè silo izlekla mlado matico kot buba iz zaperdka (celice), da nebi jej prevzela vladarstva v panji. To se pa le tačas godi, ako stara matica ve, da nij toliko čebel v panji, da bi mogle rojiti.

Ko nova matica izleze, čaka v panji 3 dni, potem pa se vzdigne daleč v zrak, koder jo spremlja mnogo snubačev (trotov), toda le eden jo usnubi, ki pa mora precej po ženitovanji izdihniti svojo grešno dušo. Matica udova pa začne 3 dni po svatbi leči jajčica v celice za bodoče nove državljane in državljanke, t. j. za čebele moškega in ženska spola. Zdaj so delavke zopet vesele, ker nijso brez kraljice. Ako pa napravijo delavke v panji zibelk za več matic, za roje pa je uže prepozno, naj čebelar odstrani vse razen ene.

Delavka sicer vsaka enako zna delati; vendar so mlajše navadno notri, starejše pa letajo nabirat.

Ker delavke tako kmalu 10 kilogramov medu nanosé, kakor pol kilograma voščin naredé, gotovo si hranjuje umen čebelar prazne voščine, katere potem čebelam daje v panj, da kar naravnost v nje nosé med ter se jim ne treba muditi z novimi voščinami. Neumno je torej, ako kedo voščine brez premisleka medarju ali voščinarju prodaje, ako še nijso prestare. Da bi čebelarjem več medu nosile čebele, začeli so ulivati umetene voščine, toda te so drage in norajo se take šele iznajti, katere bi se ne topile o poletji z zanj. Tako umetno ravnati s čebelami pa je le tistemu mogoče, kateri ima Dzirzonove panje s premakljivimi satniki, o katerih pozneje več pišem. Ako hočemo na satnik pritrjevati voščine, imejmo za to tako ponev, da poravnamo in raztopimo v njej tisti rob voščin, katerega hočemo pritisniti na satnik. Dober je za to tudi domači kapasti sir, ki ga zmešajmo s prav toliko živim apnom.

Kako uši in drugo gomazen pri goveji živini odpraviti.

Vsaka mast, navadno in ribje olje, ako se s tem živina namaže, odpravi uši in vsakovrstno drugo gomazen. Navadno se vzame živo srebro z mastjo dobro zmeteno, a živo srebro je zdravju škodljivo in prosta mast, brez živega srebra ravno tako pomaga. Ako je gomazen po vsem životu, se ne sme ves

život naenkrat namazati ampak k večjemu tretji del in črez ene dni zopet en del.

Podlesek (ušivec, oscanica)

se prav pogosto najde na mokrotnih travnikih. Podlesek je strupena rastlina in živina zboli ako žre cvetje, perje ali seme te rastline. Kjer se je enkrat zatrosila, težko se da odpraviti. Druzega pomočka nij, kakor da se taki travniki prav rano kose, ko seme še nij dozorelo. Korenina (čebulj) podleska namreč le 5 do 6 let vstraja. Če se v tem času zabrani, da se ne more seme delati postane rastlina slaba, da več ne odganja, v cvet in se posuši.

— Narodni dolgovi. Skoraj vsak narod na svetu je ali upnik ali pa dolžnik. Neki francoski narodni gospodar celo trdi, da svet, kot celota, živi v stilu, ki njegova sredstva jako presega. Angleška je koncem leta 1872 dolg zmanjšala za 175 milijonov dolarjev, Holandska za 30 milijonov, zedinjene države v Ameriki pak v petih letih za 400 milijonov, a so druge države svoje dolgove neizrečeno povikšale. Tako je zrastel javni dolg posebno na Francoskem, v Italiji, na Španjskem, na Ruskem, v Turčiji, na Avstro-Ogerskem, v Egiptu, v Braziliji, v Portugalu in v Peruu, da o drugih državah ne govorim, ki so razmeroma le majheni dolžniki. Francoska je pri tem najbolj izkazala se, povečala je dolg v omenjenem času za 2500 milijonov. Pa nij čuda, saj je tudi najbolj trpela, in kakor se politiki, neodvisni politiki nadejajo, je veliko onega dolga zopet naloženega na obresti od obresti, ki je bodo enkrat s kapitalom vred Nemci nazaj plačali stiskanim Francozom. Sploh se je narodovski dolg, od leta 1862—1872 narastel na skoraj 10000 milijonov, ne da bi računal oni kapital, ki se je porabil za akcijska podvzetja. Številke, ki bi zapisale svoto javnih kot privatnih dolgov na svetu, bi reprezentirale znesek, ki bi se skoraj ne mogel zapopasti. — Glavna naloga državnih postavodajstev bi bila, da s tem rastočemu zlu postavijo mejnike, in da bi za likvidacijo vseh javnih dolgov v narodu z vspešnim ravnanjem skrbela. Pri nas, kakor drugod, je veliko število ljudi, ki na stroške drugih prijetno in nedelavno žive ter njih premoženje zapravljajo. Da se to abnormo stanje odpravi za zmiraj, to je terjatev, ki vedno glasneje trka na vrata postavodajateljev. —k.

Razne stvari.

* (Krvoločnost Karlistov.) Pri Olotu se je Karlistom posrečilo, da so več sto republikancev ujeli. Republikanska armada je hitela na pomoč, da bi rešila ujetnike. Karlisti pa so odpeljali ujetnike v Valfogona. Tam zapove karlistični komandant Sabala, naj se vsi ujetniki ustrelje; pa morebiti se mu je preveč dela zdelo, toliko ljudi umoriti in zaukazal je, naj se od karabinierov vseh 75 mož, od drugih vojakov pa le vsaki 5. mož ustrelji. Vzel je imenik ujetnikov in sam vsakega 5. moža z rudečim svinčnikom zaznamoval. Na ta način je bilo 114 ujetih vojakov k smrti obsojenih. Karabinijere so potem odpeljali na pokopališče, po dva in dva zvezali in jih streljati začeli tako dolgo, da so vsi mrtvi obležali; največ izmej teh nesrečnežev je bilo oženjenih. V tem je moralo onih 114 marširati pol ure dalje, kjer so blizu mestica San Juan bili zvezani in eden za drugim ustreljeni. Mej temi umorjenimi je bil en štabni oficir, en zdravnik in 12 nižjih oficirjev. In ti umorilci hote vladati Španjsko in glava teh umorilcev hoče biti španjski kralj?

Tržna poročila.

— Iz Dunaja 29. avg. Žitna kupčija je bila celi teden mlačna. Cene so padle tako, da so lastniki raji žito obdržali nego da bi ga prodavali po teh nizkih cenah. Za pšenico se je plačalo gl. 5.50 do 6.10 ter se je denes 40.000 colnih centov prodalo. Rež je tudi za 15 kr. v ceni padla. Plačevala se je slovaška po gl. 4.55, ogerska po gl. 4.60. S ječmenom je bila srednja kupčija, za vnanje države se je prav malo odalo. Prodaval se je po gl. 3.55 do gl. 3.80. Koruza je za 10 kr. cenejša, pa se nij dosti po njej povpraševalo; tudi oves je cenejši za 10 kr. in se je colni cent po gl. 4.80 plačeval. Moka je stalno zanemarjena in ne more priti do dobrih cen.

— Iz Pešte 29. avgusta. Vreme je pretečeni teden bilo suho in lepo, da si na nekaterih krajih nij manjkalo dežja. Zrak pa se je bil tako ohladil, kakor da bi uže sredi jeseni bilo. Iz dežele se poroča, da je dež mnogo škode naredil na kopah, ki še na polji stoje, zlasti v Slavoniji, kjer so letos imeli nenavadno dobro letino, se je žito v kopah cimiti začelo. Vsako leto se zgodi, da se dosti žita pokvari, ker nij dovolj delavcev

in živine, da bi snopje o pravem času pod streho spravili. Denes lahko povemo, da je žitna letina po skupnem znesku srednja, posebno ker na mnogih krajih koruza slabo kaže. —

Žitna kupčija je celi teden mlačna bila. Pšenice se je sicer 100.000 centov prodalo, a prodajalci so morali s ceno nazaj iti. Cena je bila početkom tedna za 5 do 10 kraje. višja in koncem tedna na gl. 5.20 do gl. 5.30 padla. Rež se je plačala po gl. 3.90 do gl. 4.05 za vagan, pa se je prav malo prodalo. Ječmen se je v finejših sortah po gl. 3.30 do gl. 3.40 plačeval, slabjši pa je bil zanemarjen. Oves je bil za 5 do 10 kraje. cenejši in se je po gl. 2.15 do gl. 2.20 kakih 10.000 vaganov prodalo. Koruza je po gl. 4.45 do gl. 4.55 colni cent. Z moko je slaba kupčija; naši mlinarji sicer stavljajo kolikor mogoče nizke cene, pa v vnanjih državah, kakor na Nemskem, v Belgiji, Holandskem ne morejo konkurirati z francosko moko, katera je za 2 do 3 gl. cenejša od ogerske. — Živa kupčija je zopet bila s svinjsko mastjo, katera se je po gl. 45 do gl. 46 plačala, v terminu za september celo po 50 gl.; tudi špeh se lahko proda po po gl. 44 do gl. 45, Loj je po gl. 26. S slivami zdaj nij kupčije.

Listnica uredništva. G. K. v T. na Gorenjskem. Ako je lajtenant grof H., sin bivšega ministra grofa H. res tako surovo napadal župana in se sploh na tako nespodobni način obnašal, naj se g. župan pritoži pri c. kr. generalni komandi. Tiskovna svoboda v Ljubljani pa je zdaj taka, da precej policija list konfiskuje, če kako tako stvar omenimo. „Slov. Narod“ je te dni prav kratko in mirno poročal o nekih vojaških nerednostih na Notranjskem in bil je konfiskovan. Obžalujemo tedaj, da vašega dopisa ne moremo sprejeti.

Tržne cene.

V Ljubljani 26. avgusta 1874.

Pšenica 5 gl. 30 kr.; — rež 3 gl. 70 kr.; — ječmen 3 gl. 10 kr.; — oves 2 gl. — kr.; — ajda 4 gl. 30 kr.; — pros 3 gl. 80 kr.; — koruza — gl. — kr.; — krompir 2 gl. 50 kr.; — fižol 6 gl. 60 kr.; — masla funt — gl. 54 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 40 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2⁷/₈ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 30 kr.; — teletine funt 26 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent 1 gl. 25 kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 6 gl. 60 kr.; — mehka 4 gl. 70 kr.

Loterijske srečke :

V Trstu 30. avgusta: 31. 53. 23. 15. 51.